

Komitet ds. Monitorowania wdrażania Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego oraz Poszanowania Praw Człowieka i Praworządności na szczeblu lokalnym i regionalnym („Komitet Monitorujący”)

Przykładowa lista pytań ¹ na spotkanie ze Związkami Władz Lokalnych, Powiatowych i Regionalnych Polski

1. Poprzednia Rekomendacja Kongresu w sprawie demokracji lokalnej i regionalnej w Polsce została przyjęta w 2019 r. Jakie zmiany w zakresie samorządu lokalnego i regionalnego miały miejsce w kraju od tego czasu? Jak ocenia Pan/Pani te zmiany?
2. Czy uważasz, że samorząd lokalny i regionalny jest wystarczająco zagwarantowany prawnie i w praktyce? Jakie aspekty Twoim zdaniem powinny zostać rozwinięte?
3. Za pomocą jakich mechanizmów zazwyczaj konsultuje się z Państwem sprawy bezpośrednio dotyczące waszych jednostek, zwłaszcza w kwestiach reform, dystrybucji funduszy lub innych stosownych inicjatyw rządu centralnego? Czy uważasz te mechanizmy konsultacyjne za zadowalające, czy też wymagają one udoskonalenia? Jeśli tak, to w jaki sposób?
4. Czy Twoim zdaniem podział kompetencji pomiędzy władzami centralnymi, lokalnymi, powiatowymi i regionalnymi jest jasny?
5. Czy kompetencje gmin, powiatów i regionów w zakresie ich odpowiedzialności uważa Pan/Pani za pełne i wyłączone? Czy władze lokalne, powiatowe i regionalne mają pełną swobodę podejmowania inicjatyw w zakresie swoich kompetencji w praktyce?
6. Czy w przypadku delegowania kompetencji na szczebel lokalny, powiatowy i/lub regionalny możliwe jest dostosowanie wykonywania tych kompetencji do lokalnych warunków?
7. Czy Twoim zdaniem, gdy rząd centralny deleguje kompetencje władzom lokalnym/powiatowym/regionalnym, zapewnia również odpowiednie finansowanie na ich realizację?
8. Czy uważasz, że zasoby finansowe władz lokalnych, powiatowych i regionalnych są odpowiednie i współmierne do zadań i funkcji przydzielonych im przez prawo?
9. Jak ocenia Pan stopień uzależnienia finansowego gmin, powiatów i regionów od państwa w obecnym systemie?
10. Jak ocenia Pan/Pani efektywność istniejących mechanizmów wyrównania finansowego w Polsce? Czy uważa Pan/Pani, że system jest sprawiedliwy i przejrzysty? Jakie są kryteria formuły wyrównawczej?
11. Jaki jest udział podatków własnych w całkowitych przychodach lokalnych, powiatowych i regionalnych? Czy władze lokalne, powiatowe i regionalne mają prawo do określania swoich podatków, ich podstaw i/lub stawek?

12. Czy Twoim zdaniem wybrani przedstawiciele samorządów lokalnych otrzymują odpowiednie wynagrodzenie i rekompensatę finansową?
13. Czy mógłby Pan opisać zakres i charakter nadzoru administracyjnego i finansowego nad władzami lokalnymi, powiatowymi i regionalnymi? Czy uważa Pan/Pani, że nadzór ten jest proporcjonalny do interesów, które ma chronić?
14. Jakie środki prawne istnieją, aby zapewnić ochronę samorządu lokalnego, powiatowego i regionalnego? Jak często są stosowane?
15. Jakie są główne obszary współpracy międzygminnej, międzypowiatowej i międzyregionalnej w Polsce?
16. Jakie są najważniejsze (główne) obszary współpracy transgranicznej?
17. Czy władze niższego szczebla (subkrajowe) mogą łatwo zaciągać pożyczki?
18. Czy obywatele mają wystarczające możliwości uczestniczenia w lokalnej polityce?
19. Czy jesteś ogólnie świadomy ochrony praw człowieka? Spośród podstawowych wolności (niedyskryminacja, prawa socjalne itp.), które mają największy wpływ na Twój mandat?
20. W jaki sposób obywatele, w tym ci należący do mniejszości narodowych, są zachęceni do udziału w sprawach lokalnych?
21. Czy istnieją ciała partycypacyjne specyficzne dla określonych kategorii ludności (młodzi ludzie itp.) w celu wzmocnienia ich udziału w zarządzaniu sprawami szczebla niższego niż krajowy?
22. Czy dostrzegasz rosnącą tendencję do mowy nienawiści i ataków na przedstawicieli wybranych na szczeblu niższym niż krajowy? Czy byłeś przedmiotem mowy nienawiści?
23. Jakie były skutki rosyjskiej wojny agresji na Ukrainę dla samorządu lokalnego, powiatowego i regionalnego w Polsce? Jakie środki podjęto na szczeblu centralnym, aby pomóc władzom na szczeblu niższym niż krajowy w radzeniu sobie ze skutkami, takimi jak przybycie przesiedleńców z Ukrainy i kryzys energetyczny?
24. Jaką rolę odgrywają władze lokalne, powiatowe i regionalne w Polsce w radzeniu sobie ze skutkami kryzysu klimatycznego? Jakie środki zostały podjęte na szczeblu centralnym, aby pomóc im w łagodzeniu zmian klimatycznych?
25. Z jakimi innymi wyzwaniami musiały się w ostatnim czasie zmierzyć władze samorządowe w Polsce?
26. Jakie inne aspekty dotyczące demokracji lokalnej i regionalnej w Polsce chciałby Pan poruszyć, jeśli takie istnieją?

¹Odpowiedzi na niektóre z tych pytań zostaną przekazane delegacji podczas spotkania; jednak bardziej kompletne odpowiedzi pisemne pozwalają na uwzględnienie ich w raporcie. Można je wysłać pocztą na następujący adres: congress.monitoring@coe.int przed 15 listopada 2024 r.

Committee on the Monitoring of the implementation of the European Charter of Local Self-Government and on the respect of Human Rights and the Rule of Law at local and regional levels (“the Monitoring Committee”)

Indicative list of questions¹ for the meeting with the Associations of Local, County and Regional Authorities of Poland

(Tuesday, 22 October 2024)

1. The previous Congress Recommendation on local and regional democracy Poland was adopted in 2019. What developments relating to local and regional self-government have taken place in the country since then? How do you appraise those developments?
2. Do you consider local and regional self-government sufficiently guaranteed, by law and in practice? In your opinion, what aspects should be developed?
3. Through which mechanisms are you usually consulted on matters directly concerning your Associations, notably on reforms, distribution of funding or other relevant initiatives of the central government? Do you consider these consultation mechanisms satisfactory, or do they need improvement? If so, how?
4. In your opinion, is the distribution of competences between central, local, county and regional authorities clear?
5. Do you consider the competences of municipalities, counties and regions within the sphere of their responsibilities full and exclusive? Do local, county and regional authorities have full discretion to take initiative within the scope of their competences in practice?
6. When competences are delegated to local, county and/or regional level, can they adapt the exercise of those competences to local conditions?
7. In your view, when the central government delegates competences to local/county/regional authorities, does it also provide concomitant (adequate) funding to perform them?
8. Do you consider local, county and regional authorities' financial resources adequate and commensurate with the tasks and functions allocated to them by the law?

---

¹ Replies to some of these questions will be given to the delegation during the meeting; however, more complete written responses allow for inclusion in the report. They may be sent by mail to the following address: congress.monitoring@coe.int before **15 November 2024**.

9. In the current system, how do you evaluate the degree of financial dependency of municipalities, counties and regions on the state?
10. How do you evaluate the efficiency of the existing financial equalisation mechanisms in Poland? Do you think that the system is fair and transparent? What are the criteria for the equalisation formula?
11. What is the share of own-source taxes in total local, county and regional revenues? Do local, county and regional authorities have the right to determine their taxes, their bases and/or rates?
12. In your opinion, do subnational elected representatives receive adequate remuneration and financial compensation?
13. Could you please describe the scope and nature of the administrative and financial supervision of local, county and regional authorities? Do you consider this supervision proportional to the interests it intends to protect?
14. What judicial remedies exist to ensure the protection of local, county and regional self-government? How frequently are they used?
15. What are the main areas of inter-municipal, inter-county and inter-regional co-operation in Poland?
16. What are the main areas of cross-border co-operation?
17. Can subnational authorities borrow easily?
18. Do citizens have sufficient opportunities to participate in local politics?
19. Are you generally made aware of the protection of human rights? Among the fundamental freedoms (non-discrimination, social rights, etc.), which ones have the most impact on your mandate?
20. How are citizens, including those belonging to national minorities, encouraged to participate in local affairs?
21. Are there participatory bodies specific to certain categories of the population (young people, etc.) in order to strengthen their participation in the management of subnational affairs?
22. Do you see a growing trend of hate speech and attacks on subnational elected representatives? Have you been the subject of hate speech?
23. What have been the effects of the Russia's war of aggression against Ukraine on local, county and regional government in Poland? What measures have been taken at the central level to assist subnational authorities in dealing with the consequences, such as the arrival of displaced people from Ukraine and the energy crisis?

24. What role do local, county and regional authorities in Poland play in dealing with the effects of the climate crisis? What measures have been taken at the central level to assist them in mitigating climate change?

25. What other challenges have subnational authorities in Poland had to confront recently?

26. What other aspects would you like to raise, if any, regarding local and regional democracy in Poland?